

HE 179/2024 vp
(3/6 kk:n työttömyyssääntö,
työnantajan ilmoittamisvelvollisuus ja
työnteko-oikeuden laajentaminen)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 7.11.2024

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen

Erityisasiantuntija Kimmo Kari

TEM/MAKO/KAVOT

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ns. 3/6 kk:n työttömyyssääntö

**Kolme kuukautta
uuden työn etsimiseen**

- yleisesti työperusteiset oleskeluluvat

**Kuusi kuukautta
uuden työn etsimiseen**

- Erityisasiantuntijat, ml. EU:n sininen kortti
- yli kaksi vuotta Suomessa työperusteisella luvalla olleet
- yritysten yli- ja keskijohto, ICT-lain tarkoittamat yrityksen sisällä siirtyvät asiantuntijat ja johtajat

**Sääntö koskee vain
työperusteisia lupia eli ei
esimerkiksi:**

- pysyvät oleskeluluvat
- perhesiteeseen perustuvat luvat
- EU-kansalaiset
- opiskelijat ja tutkijat

Mitä sääntely tarkoittaa?

- Säädetään ns. suoja-aika, jonka aikana oleskelulupaa ei saa peruuttaa, jos luvanhaltija työntekijä jää työttömäksi (ennenaikaisesti, yllättäen)
 - Mahdollisuus löytää uusi työ tai uusi peruste maassa oleskelun jatkamiselle
 - Kyse ei ole työnhakuun myönnettävästä luvasta (jollaisesta säädetään tutkijoita ja opiskelijoita koskien erikseen ns. tutkija- ja opiskelijalain (719/2018) 10 §:ssä)
-
- Ratkaisevaa on työsuhteen päättymisen hetki; huomioidaan irtisanomisaika ja mahdollinen kilpailukielto sopimuksessa sovittu rajoitusaika
 - Jos oleskelulupa ei ole voimassa, suoja-aikaa ei ole; tarkoittaa, että jos oleskelulupa on voimassa määräaikaisen työsuhteen keston ajan ja työsuhde päättyy ns. normaalisti, suoja-aikaa ei ole
 - Jos oleskelulupa on voimassa enää alle 3/6 kk, suoja-aika on vain jäljellä olevan oleskeluluvan voimassaoloajan pituinen jakso

Mitä sääntely tarkoittaa?

- Saadakse 6 kk:n suoja-ajan, kahden vuoden oleskeluaikaa kerryttää yhdenjaksoinen ja työperusteiseen lupaan perustuva oleskelu
 - Muilla oleskelulupaperusteilla tapahtunutta oleskelua ei huomioida
- Toimeentulon tulee olla turvattu ns. suoja-ajan aikana
- Maahanmuuttovirasto voi ottaa selvitettäväksi niiden ulkomaalaisten, joilla vaatimuksena 2 vuoden oleskelu 6 kk:n suoja-ajan saamiseksi, osalta toimeentuloedellytyksen täyttämisen, kun suoja-aikaa on kulunut yli 3 kuukautta
 - Jälkivalvonta automaatiota hyväksikäyttäen
- HE 68/2024 vp:n (TTOL 1 600 €) huomioiminen jatkolupaharkinnassa

Keitä sääntely koskee?

- Koskee potentiaalisesti arviolta 40-50 000 ulkomaalaista työntekijää
- VATT:n selvityksen (2017-2021) mukaan, jossa tarkastelussa noin 20 000 lupaa, vuosittain noin 2,5 % jäi työttömäksi ja ilmoittautui työttömäksi työnhakijaksi
- Näistä reilu puolet työllistyi viimeistään kuuden kuukauden sisällä, mutta monien työttömyys kesti kuitenkin sitäkin pidempään, minkä takia uudelleentyöllistymistä tulee tukea
- Osalla on perheenjäseniä mukanaan
- Säännös tulee sovellettavaksi eri tilanteissa, kun lupa on voimassa vuoden tai neljä vuotta, jolloin ratkaisevaa, missä vaiheessa soveltaminen tapahtuu
- Huom! Muuta oleskeluluvan peruuttamista koskevaa sääntelyä ja maasta poistamista koskevaa sääntelyä ei esitetä muutettavan

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus

- Säädetään uudesta työnantajan ilmoittamisvelvollisuudesta, jonka mukaan työnantajan on ilmoitettava Migrille, kun sen työntekijä on lopettanut tai lopettaa työnteon ennenaikaisesti taikka jos työntekijä ei koskaan aloita työnteoa
 - Direktiivi edellyttää, että säädetään joko työnantajan tai työntekijän velvollisuudeksi
 - Työnantajaa koskien säädetään jo entuudestaan, että sen on tehtävä ilmoitus (TE-toimistolle) Maahanmuuttovirastolle, kun se ottaa palvelukseen kolmannen maan kansalaisen työntekijän
- Molempien velvollisuuden tehosteena olisi sanktion uhka (UlkL 186 ja 187 §)
- Ilmoittamisen halutaan tapahtuvan sähköisesti Enter Finlandissa
 - jota työnantaja jo muutenkin käyttää; jos haluaa ilmoittaa paperilla, ilmoitus on tehtävä Migrin vahvistamaa lomaketta käyttäen
- Lisää työnantajan hallinnollista taakkaa (15 min./10 €/per ilm.); tiedonkeruu
- Uuden ilmoittamisen tapahduttava viimeistään 14 päivässä, vanhan 7 päivässä
- Täydentää oleskelulupien automaattista jälkivalvontaa

Työnteko-oikeuden laajentaminen aidosti todetuille työvoimapula-aloille

- Säädetään asetuksenantovaltuutus; VN-asetus ammattialoista, joista on valtakunnan tasolla aidosti todettua työvoimapulaa
- Työntekijän oleskeluvan haltijan oikeus tehdä näitä töitä
- TEM määrittää yhdessä KEHA-keskuksen kanssa
 - Jatkossa työvoiman käytön alueelliset linjaukset ja valtakunnallinen listaus työvoimapula-aloista (lähtökohtaisesti alueelliset linjaukset kahdesti vuodessa ja valtakunnallinen listaus kerran vuodessa)
 - Laaditaan samaa tietopohjaa hyväksi käyttäen ja yhteistyössä ELY-alueiden kanssa ottaen huomioon alueelliset linjaukset
 - Seurattava, ettei työnantaja estä työpaikan vaihtamista tai että työntekijä pakotetaan ottamaan vastaan työtä, joka ei vastaa hänen osaamistaan